

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO.410.015.01.2019

Grzegorz Schreiber
Marszałek Województwa Łódzkiego
Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego w
Łodzi, 90-051 Łódź, Al. J. Piłsudskiego 8.

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/060 – Realizacja zadań Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego ¹ , Al. J. Piłsudskiego 8, 90-051 Łódź
Kierownik jednostki kontrolowanej	Grzegorz Schreiber, Marszałek Województwa Łódzkiego, od 23 listopada 2018 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił: Witold Stępień, Marszałek Województwa Łódzkiego w okresie od 2 grudnia 2014 r. do 22 listopada 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Realizacja zadań Narodowego Programu Zdrowia 2. Współpraca realizatorów Narodowego Programu Zdrowia i koordynacja podejmowanych działań. 3. Monitorowanie i ewaluacja zadań realizowanych w ramach Narodowego Programu zdrowia.
Okres objęty kontrolą	Lata 2016-2018 z uwzględnieniem okresów wcześniejszych, jeśli zdarzenia mające wówczas miejsce miały wpływ na kontrolowany okres.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontroler	Renata Biskupska, gł. specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr LLO/161/2019 z 15.07.2019 r.

(akta kontroli str. 1-8)

¹ Dalej: UM, Urząd lub Jednostka.

² Dz. U. z 2019 r. poz. 489 ze zm., dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W ocenie NIK Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020⁴ był efektywnym narzędziem realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego w województwie łódzkim.

Urząd był odpowiednio przygotowany organizacyjnie do wykonywania zadań NPZ. Zadania te oraz nadzór nad ich wykonaniem zostały przypisane konkretnej komórce i wyznaczonym pracownikom. W Jednostce sporządzono, w oparciu o rzetelne źródła danych, dokumenty strategiczne, w których określono potrzeby zdrowotne i stan zdrowia mieszkańców. W latach 2016-2018 Urząd realizował 36 z 64 zadań przypisanych w NPZ jednostkom samorządu terytorialnego. Skutecznie wykonywano m.in. działania w ramach uchwalonych wojewódzkich programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, promowano aktywność fizyczną, a także realizowano regionalny program ochrony zdrowia psychicznego. W badanym okresie realizowano pięć programów polityki zdrowotnej, występując - przed przystąpieniem do ich realizacji – o stosowną opinię do Prezesa Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji⁵. Podejmowano również inne działania, niebędące zadaniami zdrowia publicznego, wpisujące się w realizację celów operacyjnych NPZ.

Realizację zadań NPZ zlecano w trybie zgodnym z przepisami ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym⁶ i ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych⁷. Zadania te były prawidłowo finansowane, a podejmowane działania zapewniały osiągnięcie zakładanych efektów.

W ramach realizacji zadań NPZ Urząd nawiązywał efektywną współpracę z innymi podmiotami, zawierając stosowne porozumienia. Prowadził również działalność informacyjno-edukacyjną i szkoleniową z zakresu zdrowia publicznego. Rzetelnie sporządzano i terminowo przekazywano do Wojewody Łódzkiego roczne informacje o zrealizowanych lub podjętych zadaniach z zakresu zdrowia publicznego.

Systematyczne prowadzenie monitoringu i ewaluacji realizowanych zadań zapewniało uzyskanie wiarygodnych danych na temat osiągniętych efektów, wykorzystywanych następnie do planowania kolejnych działań.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Realizacja zadań Narodowego Programu Zdrowia

1.1. Zgodnie z postanowieniami regulaminu organizacyjnego Urzędu, opracowywanie, monitorowanie i ewaluacja programów strategicznych dotyczących polityki zdrowotnej regionu łódzkiego przypisane zostało do zadań Wydziału Ochrony Zdrowia w Departamencie Polityki Zdrowotnej. Zadania te określono w zakresach obowiązków poszczególnych pracowników w sposób eliminujący

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dalej: NPZ.

⁵ Dalej: AOTMIT.

⁶ Dz. U. z 2018 r. poz. 1492 ze zm., dalej: ustawa o zdrowiu publicznym.

⁷ Dz. U. z 2019 r. poz. 1373 ze zm., dalej: ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

⁸ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

możliwość występowania sporów kompetencyjnych. Zadania dot. problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomani realizowane były⁹ przez Wydział ds. Przeciwdziałania Uzależnieniom w Regionalnym Centrum Polityki Społecznej w Łodzi (RCPS)¹⁰.

(akta kontroli str. 9-165, 241-254, 436-441, 1378-1407)

1.2. W Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020¹¹ z 2013 r., wśród strategicznych kierunków działań służących osiągnięciu celu operacyjnego nr 5 „Wysoki Standard i dostęp do usług publicznych” wykazano rozwój i racjonalizację bazy ochrony zdrowia, pomocy społecznej oraz pieczy zastępczej, jak również rozwój usług i programów profilaktyki zdrowotnej. Departament Polityki Zdrowotnej Urzędu w 2014 r. przygotował Strategię Polityki Zdrowotnej dla Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020¹², w której określono potrzeby zdrowotne i stan zdrowia mieszkańców.

(akta kontroli str. 166-200, 216-220)

1.3. Dokumenty strategiczne opracowano na podstawie analizy realizacji poprzedniego dokumentu strategicznego¹³ na lata 2006-2013 i na podstawie diagnozy¹⁴ opartej na zgromadzonych danych¹⁵ odzwierciedlających warunki życia i poziom zdrowotności mieszkańców województwa łódzkiego, zagrożeń środowiskowych, sytuacji epidemiologicznej, zasobów ochrony zdrowia i kadr medycznych. Ponadto corocznie przekazywane były informacje dla Zarządu Województwa Łódzkiego¹⁶ na temat planu opracowanego w ramach Strategii Polityki Zdrowotnej, które podlegały weryfikacji w zależności od identyfikowanych potrzeb czy zmieniających się prognoz epidemiologicznych.

(akta kontroli str. 201-215, 255-399)

1.4. Spośród łącznie 64 zadań¹⁷ przypisanych w NPZ do realizacji jednostkom samorządu terytorialnego (jst), w Urzędzie realizowano 36¹⁸, z tego 27 w 2016 r.¹⁹ oraz po 25 w latach 2017 i 2018²⁰. Najwięcej zadań realizowano w ramach drugiego celu operacyjnego, tj. w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi: 23 w 2016 r., 22 w 2017 r. i 23 w 2018 r. Stanowiło to odpowiednio 85,2%, 88% oraz 92% wszystkich zadań NPZ realizowanych w latach 2016-2018. Ponadto w ramach pierwszego celu operacyjnego związanego z aktywnością fizyczną społeczeństwa, Jednostka realizowała w każdym roku jedno zadanie NPZ, w ramach trzeciego celu operacyjnego (w obszarze wspierania zdrowia psychicznego) realizowano

⁹ Zgodnie z regulaminem organizacyjnym RCPS, przyjętym uchwałą Nr 1004/18 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 17 lipca 2018 r.

¹⁰ Wojewódzka samorządowa jednostka organizacyjna powołana uchwałą nr VII/61/99 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 30 marca 1999 r., ze zm.

¹¹ Uchwała nr XXXIII/644/13 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 26 lutego 2013 r.

¹² Projekt strategii został zaopiniowany i zarekomendowany przez PWC Polska Sp. z o.o. Warszawa, umowa 188/StPZ/2014 z 1 lipca 2014 r.

¹³ Strategia Polityki Zdrowotnej Województwa Łódzkiego.

¹⁴ Diagnoza do Strategii Polityki Zdrowotnej dla Województwa Łódzkiego na lata 2014-2016.

¹⁵ Dane z GUS, Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego - Państwowego Zakładu Higieny, Instytutu Psychiatrii i Neurologii, Krajowego Rejestru Nowotworów, Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc, Centrum Systemów Informacyjnych w Ochronie Zdrowia, Centrali oraz Łódzkiego Oddziału Wojewódzkiego NFZ, Wojewódzkiego Centrum Zdrowia Publicznego, WSSE, WIOŚ, WUP i Wojewódzkiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

¹⁶ Dalej: Zarząd lub ZWL.

¹⁷ Zgodnie z NPZ jednostki samorządu terytorialnego są samodzielnym realizatorem 61 zadań, dwa zadania realizują we współpracy z innymi podmiotami, a jedno jako realizator wybrany w drodze konkursu ogłaszanego przez Ministra Zdrowia.

¹⁸ 5 realizowanych przez UM i 31 przez RCPS.

¹⁹ 5 – UM i 22 RCPS.

²⁰ Analogicznie w 2017 r. - 4 i 21, a w 2018 r. - 3 i 22.

w kolejnych latach 2, 2 i 1 zadanie, natomiast w ramach czwartego celu (w obszarze prowadzenia działań edukacyjnych) realizowano jedno zadanie w 2016 r.

Spośród 36 zadań, 17 realizowano przez cały trzyletni okres objęty kontrolą, 8 przez okres 2 lat, a 11 przez okres 1 roku, z czego 3 rozpoczęto w 2018 r.

W analizowanym okresie nie realizowano 28 zadań NPZ (tj. 43,8%) przypisanych jst.: 4 zadań (z 5) z pierwszego celu operacyjnego, 15 (z 47) z drugiego celu operacyjnego, 3 (z 5) z trzeciego celu operacyjnego, 1 (z 2) z czwartego celu i żadnego (z 5) z celu piątego (dotyczącego promocji zdrowego i aktywnego starzenia się).

W badanym okresie Urząd i RCPS wykonywali natomiast 13 działań niebędących zadaniami przypisanymi do realizacji przez jst, ale wpisujących się w cele operacyjne NPZ. I tak realizowano dodatkowo:

a) trzy działania z pierwszego celu operacyjnego:

- 1.1.3) upowszechnianie w szkołach i placówkach systemu oświaty wiedzy dotyczącej zdrowego odżywiania się i aktywności fizycznej,
- 1.2 działania informacyjno – edukacyjne,
- 2.5 zadania związane z przeciwdziałaniem nadwadze i otyłości.

b) sześć działań z drugiego celu operacyjnego:

- 2.1.1.1a) kształtowanie świadomości zdrowotnej i motywacji do dbania o zdrowie u dzieci i młodzieży szkolnej ze szczególnym uwzględnieniem problematyki używania substancji psychoaktywnych i ich negatywnych następstw,
- 2.2.5) prowadzenie działań edukacyjnych adresowanych do kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii, w tym opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących profilaktyki i leczenia osób uzależnionych oraz zagrożeń związanych z zakażeniami HIV, HCV i HBV oraz chorób przenoszonych drogą płciową wśród osób stosujących substancje psychoaktywne,
- 2.5.1) zbieranie i analiza danych statystycznych dotyczących epidemiologii w zakresie używania środków odurzających, substancji psychotropowych i NSP,
- 3.1.1.4) upowszechnianie wiedzy na temat szkód wynikających z picia alkoholu przez kobiety w ciąży,
- 4.2.1) prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych,
- 5.3.1. profilaktyka uniwersalna.

c) dwa działania z czwartego celu operacyjnego:

- 1.2.5) prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych promujących zachowania prozdrowotne w środowisku, miejscach pracy i pobytu,
- 2.1.5) profilaktyka chorób zakaźnych i zakażeń u ludzi, z uwzględnieniem podwyższonego ryzyka związanego z pełnieniem służby przez żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy, w tym przede wszystkim wirusowego zapalenia wątroby typu B i C, zakażeń i chorób przenoszonych drogą płciową (HIV, kiła, rzeżączka, chlamydia, HPV), inwazyjnych zakażeń bakteryjnych (np. sepsa, zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych i zapalenie płuc z bakteriami), gruźlicy oraz wybranych zagrożeń pasożytniczych,

d) jedno działanie z piątego celu operacyjnego:

- 2.2) dostarczanie i udoskonalanie świadczeń opieki zdrowotnej zawierających komponenty edukacyjne, w szczególności dotyczące poradnictwa żywieniowo-dietetycznego.

e) jedno działanie z szóstego celu operacyjnego:

- 4. realizacja badań dotyczących zdrowia prokreacyjnego i jego uwarunkowań w społeczeństwie.

Wicemarszałek wyjaśnił, iż NPZ ustanowiony został na lata 2016-2020 bez określenia harmonogramu realizacji poszczególnych jego zapisów oraz ustalenia

kolejności, w jakich latach i przez jaki okres czasu dane zadanie miałyby być realizowane. Głównymi kryteriami podejmowanych działań była sytuacja epidemiologiczna oraz wynikające z niej wnioski. Nie było możliwe realizowanie wszystkich zadań wynikających z NPZ w danym roku, dlatego programy wojewódzkie są programami wieloletnimi, co pozwala, z uwzględnieniem diagnozy i potrzeb, także podejmowanych w trakcie roku kalendarzowego oraz faktu rocznego planowania budżetu, planować i realizować te działania, które w danym roku są potrzebne i wskazane. Brak realizacji poszczególnych działań wynikał przede wszystkim z diagnozy potrzeb województwa – część działań uznano za niekonieczne do realizacji.

(akta kontroli str. 241-254, 444-507, 1293-1304, 1408-1431)

1.5. Uchwałą nr VI/104/11 z dnia 29 marca 2011 r. Sejmik Województwa Łódzkiego²¹ przyjął Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011-2015, następnie kolejnymi uchwałami przedłużono program na rok 2016 i lata 2017-2020²². Uchwałą nr VI/105/11 z dnia 29 marca 2011 r. Sejmik przyjął Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomani na lata 2011-2015, który analogicznie przedłużany był na kolejne lata²³. Obydwa programy realizowane przez RCPS stanowiły część Wojewódzkiej Strategii w Zakresie Polityki Społecznej na lata 2007-2020²⁴ i wpisywały się w drugi cel operacyjny NPZ.

W sierpniu 2016 r. opracowano Diagnozę Sytuacji Województwa Łódzkiego w zakresie problemów wynikających z używania alkoholu i problemów wynikających z używania narkotyków²⁵, która stanowiła podstawę opracowania programów na lata 2017-2020.

Z terminowo przedłożonych Sejmikowi przez RCPS raportów za lata 2016-2018 wynikało, że realizowane były wszystkie cele operacyjne zawarte w obu ww. programach wojewódzkich.

(akta kontroli str. 508-948)

1.6. W okresie objętym kontrolą Urząd realizował 5 programów polityki zdrowotnej²⁶ finansowanych z budżetu województwa łódzkiego, wpisujących się tematycznie w cele operacyjne NPZ. Wszystkie programy posiadały pozytywne opinie Prezesa AOTMiT, wydane przed rozpoczęciem realizacji danych programów²⁷.

(akta kontroli str. 442-443, 949-1024, 1408-1410)

1.7. W 2017 r. Wydział Ochrony Zdrowia w Departamencie Polityki Zdrowotnej UM opracował Regionalny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego (RPOZP) dla Województwa Łódzkiego na lata 2017-2022²⁸, będący kontynuacją opracowania o tej samej nazwie, obowiązującego w latach 2011-2015 i uwzględniający wnioski z jego realizacji. Koordynatorem wszystkich działań wynikających z RPOZP i głównym realizatorem tych działań był Departament Polityki Zdrowotnej UM. Aktywacją zawodową osób z zaburzeniami psychicznymi zajmował się Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi.

²¹ Dalej: Sejmik lub SWŁ.

²² Uchwała nr XXI/239/16 z 22 marca 2016 r. przedłużająca realizację na rok 2016 i uchwała nr XXXIII/425/17 z 7 lutego 2017 r. na lata 2017-2020.

²³ Uchwała nr XXI/240/16 z 22 marca 2016 r. przedłużająca realizację na rok 2016 i uchwała nr XXXIII/426/17 z 7 lutego 2017 r. na lata 2017-2020.

²⁴ Zaktualizowanej uchwały Sejmiku Województwa Łódzkiego nr XXXV/454/17 z dnia 27 marca 2017r.

²⁵ Umowa nr 7/A/N/2016 z dnia 1 sierpnia 2016 r.

²⁶ Program zapobiegania chorobom układu krążenia, Program wczesnego wykrywania raka płuc, Program zapobiegania zaburzeniom depresyjnym dla dzieci i młodzieży, Program dofinansowania do leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego, Program szczepień przeciwko grypie sezonowej dla pracowników podmiotów wykonujących działalność leczniczą z terenu woj. łódzkiego.

²⁷ Pozytywne opinie wydano warunkowo, ale przed rozpoczęciem programów wszystkie uwagi zostały uwzględnione.

²⁸ Zawierający elementy związane z zapobieganiem problemom zdrowia psychicznego w rodzinie i w środowisku lokalnym.

Zgodnie z zapisami RPOZP, sprawozdanie z jego realizacji miało zostać sporządzone dwukrotnie – w 2020 r. (po 3 latach) oraz w 2023 r. (po zakończeniu) w oparciu o dane charakteryzujące stan zdrowia populacji, zasoby opieki psychiatrycznej oraz stopień osiągnięcia mierników wyznaczonych dla poszczególnych zadań.

(akta kontroli str. 241-254, 1025-1074)

1.8. ZWŁ powołał²⁹ Wojewódzki Zespół ds. Zdrowia Psychicznego, w skład którego wchodził przedstawiciel UM, Wojewody Łódzkiego, Prezydenta Miasta Łodzi, SWŁ, Urzędu Pracy, NFZ, jednostek organizacyjnych opieki społecznej, opieki zdrowotnej oraz systemu oświaty i organizacji pozarządowych Województwa Łódzkiego. Do zadań Zespołu należał udział w pracach nad regionalnymi dokumentami strategicznymi i programami polityki zdrowotnej z zakresu ochrony zdrowia psychicznego. Zgodnie z zapisami Regulaminu Prac Zespołu, prowadzono listowną bądź elektroniczną korespondencję między członkami Zespołu w zakresie koordynowania i monitorowania realizacji działań dotyczących promocji zdrowia psychicznego, a informacje na temat tych działań przedstawiane były na posiedzeniach ZWŁ i Komisji Ochrony Zdrowia, Rodziny i Polityki Społecznej Sejmiku.

(akta kontroli str. 221-240, 400-435, 1075-1094)

1.9. W latach 2016-2018 Urząd prowadził różnorodne kampanie informacyjne dotyczące projektów wpisujących się w NPZ, w sposób umożliwiający zapoznanie się z ich treścią jak najszerszemu kręgowi adresatów. We wszystkich sześciu zadaniach poddanych analizie³⁰, w przygotowaniu kampanii informacyjnej określono grupy docelowe odbiorców kampanii i jej zasięg. W każdym przypadku informacje o zakresie i sposobie realizacji planowanych działań udostępniane były na stronach internetowych UM. Dodatkowo, informacje zamieszczano na stronach internetowych realizatorów (trzy przypadki), prowadzone były rozmowy i zawierane porozumienia pomiędzy realizatorami a placówkami, w których planowano realizację zadania, a także przygotowano plakaty (dwa przypadki), jak również przekazywano informacje za pomocą FB, wysyłano pisma do powiatów, na terenie których realizowano zadanie, a także maile do szkół z obszaru działania realizatorów, zamieszczono informację w lokalnej prasie, przekazywano informacje w wewnętrznych systemach jednostek i zawiadamiano w trakcie konferencji prasowej Marszałka WŁ (po jednym przypadku). W każdym przypadku wystąpiły co najmniej trzy formy przekazu informacji o planowanych działaniach, a najwięcej (siedem form) zastosowano przy *Programie zapobiegania zaburzeniom depresyjnym dla dzieci i młodzieży*.

W efekcie tych informacji w dwóch przypadkach (z 6 badanych) w przeprowadzanych działaniach uczestniczyło 100% planowanych odbiorców, w kolejnych dwóch przypadkach liczba uczestników stanowiła ponad 90% planowanych, w jednym przypadku³¹ odsetek ten wynosił 72,2%, a w jednym³² - 52,6%. Zgodnie z wyjaśnieniami Wicemarszałka, w przypadku *Programu zapobiegania zaburzeniom depresyjnym dla dzieci i młodzieży* niepełne osiągnięcie zaplanowanych efektów spowodowane było niedostatecznym poziomem wiedzy rodziców/opiekunów dzieci, do których były adresowane działania profilaktyczne, trudnościami w dotarciu z informacją o tego typu przedsięwzięciach do wszystkich chętnych. W odniesieniu do małej liczby odbiorów *Programu szczepień przeciwko*

²⁹ Uchwała nr 845/16 z dnia 19 lipca 2016 r. (uchwały aktualizujące : nr 724/18 z dnia 22 maja 2018 r. i nr 1645/18 z dnia 11 grudnia 2018 r.).

³⁰ Po dwa zadania z każdego roku objętego kontrolą przyjmując za kryterium wielkość populacji, do której kierowane było zadanie.

³¹ Program zapobiegania zaburzeniom depresyjnym dla dzieci i młodzieży.

³² Program szczepień przeciwko grypie sezonowej dla pracowników podmiotów wykonujących działalność leczniczą.

grypie sezonowej dla pracowników podmiotów wykonujących działalność leczniczą powodem tego było m.in.: realizowanie programu po raz pierwszy, późne rozpoczęcie realizacji programu przez 3 podmioty wyłonione w trzecim konkursie ofert, stałe narażenie personelu medycznego na kontakt z chorymi i związane z tym ryzyko infekcji uniemożliwiających zaszczepienie personelu, a tym samym udział w programie, mniejsza niż zakładano liczba uczestników programu, a także problemy poszczególnych realizatorów z wykonaniem harmonogramów działań, na co Urząd nie miał wpływu.

(akta kontroli str. 1095-1137, 1308-1320)

1.10. W latach 2016-2018 Urząd nie ponosił kosztów na kampanie informacyjne o zadaniach NPZ. Zgodnie z zawartymi umowami, do prowadzenia akcji informacyjno-promocyjnych zobowiązani byli realizatorzy zadań.

(akta kontroli str. 1138)

1.11. Zadania realizowane przez Urząd wpisujące się tematycznie w cele operacyjne NPZ jako zadania własne jednostki, nie posiadały odrębnego planu rzeczowo-finansowego, lecz były ujęte w planach ogólnych. W kontrolowanym okresie na ten cel zaplanowano 3.697,9 tys. zł³³, z tego:

- w dziale 851, rozdziale 85149 – programy polityki zdrowotnej zaplanowano środki w wysokości: 573,2 tys. zł³⁴ w 2016 r., 511,1 tys. zł³⁵ w 2017 r. i 635 tys. zł³⁶ w 2018 r.,
- w dziale 851, rozdziale 85195 – pozostała działalność (w części dot. zadań z zakresu ochrony zdrowia), zaplanowano odpowiednio: 232,2 tys. zł, 310 tys. zł i 755,1 tys. zł³⁷,
- w dziale 750, rozdziale 75018 – departament zdrowia (w części dot. realizacji działań w ramach strategii polityki zdrowotnej oraz opracowania programu polityki zdrowotnej z zakresu rehabilitacji kardiologicznej), zaplanowano odpowiednio: 116,3 tys. zł, 229,5 tys. zł i 335,5 tys. zł³⁸.

W latach 2016-2018 zmniejszono – łącznie o 169,2 tys. zł³⁹ - środki w ww. rozdziałach zaplanowane na zadania wpisujące się w cele operacyjne NPZ i przeznaczono je na zadania służące ochronie zdrowia, ale nie związane wprost tematycznie z celami NPZ. Natomiast zwiększenie środków planowanych w 2018 r. o kwotę 200 tys. zł dotyczyło *Programu szczepień przeciwko grypie sezonowej dla pracowników podmiotów leczniczych*.

Zadania realizowane w ramach drugiego celu operacyjnego były ujęte w planie RCPS w dziale 851, rozdziale 85153 (zwalczanie narkomanii) – w latach 2016 i 2017 – po 290 tys. zł i w roku 2018 – 220 tys. zł, a także w rozdziale 85154 (przeciwdziałanie alkoholizmowi) - odpowiednio: 650 tys. zł, 1.100 tys. zł i 790 tys. zł. Kwoty te nie uległy zmianie. Łącznie na realizację zadań NPZ w RCPS zaplanowano kwotę 3.340 tys. zł.

(akta kontroli str. 1139-1249, 1287-1292)

1.12. W okresie objętym kontrolą w UM na realizację zadań NPZ wydatkowano 2.163,9 tys. zł, z tego w 2016 r. - 580,9 tys. zł⁴⁰, w 2017 r. - 633,8 tys. zł⁴¹ i w 2018 r. - 949,2 tys. zł⁴².

³³ W 2016 r. – 921,7 tys. zł, w 2017 r. – 1.050,6 tys. zł i w 2018 r. – 1.725,6 tys. zł.

³⁴ W planie pierwotnym – 598,5 tys. zł, zmniejszenie o 25,3 tys. zł.

³⁵ W planie pierwotnym – 598,5 tys. zł, zmniejszenie o 87,4 tys. zł.

³⁶ W planie pierwotnym – 350 tys. zł, wzrost o 285 tys. zł.

³⁷ W planach pierwotnych odpowiednio: 235 tys. zł – spadek o 2,8 tys. zł; 250 tys. zł - wzrost o 60 tys. zł i 330 tys. zł - wzrost o 425,1 tys. zł.

³⁸ W planach pierwotnych odpowiednio: 195 tys. zł – spadek o 78,7 tys. zł; 185 tys. zł - wzrost o 44,5 tys. zł i 450 tys. zł - spadek o 114,5 tys. zł.

³⁹ W 2016 r. minus 91,8 tys. zł, w 2017 r. minus 42,9 tys. zł i w 2018 r. minus 34,5 tys. zł.

⁴⁰ 0,15% wydatków ogółem.

⁴¹ 0,17% wydatków ogółem.

⁴² 0,20% wydatków ogółem.

RCPS na powyższy cel wydatkowało 2.778,7 tys. zł (tj. 83,2% środków planowanych), z tego odpowiednio: 919,5 tys. zł⁴³, 1.054,4 tys. zł⁴⁴ i 804,8 tys. zł⁴⁵. Niepełne wykorzystanie środków spowodowane było m.in. niższymi stawkami wynegocjowanych wynagrodzeń dla prelegentów prowadzących wykłady i warsztaty podczas konferencji i szkoleń, a także niższymi stawkami usług restauracyjnych, hotelarskich i szkoleniowych, po rozstrzygnięciu przetargów. Ponadto, część działań udało się zrealizować bezkosztowo.

Dodatkowo, w 2018 r. RCPS otrzymało z UM środki w kwocie 530 tys. zł z przeznaczeniem na zwalczanie narkomanii (130 tys. zł) i przeciwdziałanie alkoholizmowi (400 tys. zł), które w całości zostały przekazane organizacjom pozarządowym wyłonionym w konkursach⁴⁶.

Zarówno środki wydatkowane przez UM, jak i RCPS, wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem. Zadania zostały zrealizowane, a zakładane cele osiągnięte w całości lub w części.

(akta kontroli str. 1139,1159,1280-1286,1308-1320,1408-1410,1432-1455)

1.13. W kontrolowanym okresie Jednostka nie wniosowała do NFZ o dofinansowanie programów polityki zdrowotnej i nie brała udziału w konkursach Ministerstwa Zdrowia na tworzenie grup wsparcia dla osób z otyłością. Według wyjaśnień Wicemarszałka, wynikało to z faktu, iż w tym okresie dla UM priorytetem było opracowanie i wdrożenie ośmiu regionalnych programów polityki zdrowotnej współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego⁴⁷. Obszar związany z tworzeniem grup wsparcia dla osób z otyłością nie był identyfikowany jako priorytetowy w Strategii Polityki Zdrowotnej dla Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020, stąd też w pierwszej kolejności były realizowane działania profilaktyczne ukierunkowane na inne problemy zdrowotne⁴⁸.

W latach 2016-2018 wszystkie zadania realizowane przez UM finansowane były z budżetu województwa łódzkiego, bez udziału środków z innych źródeł.

W tym samym okresie RCPS na realizację zadań NPZ wydatkował środki własne⁴⁹. Ponadto na zadania wpisujące się w cele operacyjne NPZ wydatkowane zostały środki pochodzące z innych źródeł⁵⁰ w ogólnej kwocie 615,5 tys. zł⁵¹.

(akta kontroli str. 221-240, 1248-1249, 1411-1436)

1.14. Analiza 6 zadań⁵² NPZ w zakresie wyboru realizatora oraz ich finansowania wykazała, że w przypadku trzech zadań przeprowadzono konkurs ofert na podstawie art. 14 ustawy o zdrowiu publicznym, natomiast w kolejnych trzech - konkurs ofert na podstawie art. 48b ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Ogłoszenia o konkursie ofert, zawierające wszystkie wymagane przepisami elementy, terminowo zamieszczono w BIP, w siedzibie UM i na stronach internetowych Urzędu. Przy wszystkich 11 postępowaniach konkursowych (dot. sześciu zadań) powołanie Komisji odbyło się zgodnie z procedurami i w odpowiednich terminach. We wszystkich przypadkach kryteria wyboru zawarte w ogłoszeniach o konkursie były mierzalne i obiektywne, a wybór oferentów zgodny z ustalonymi kryteriami. W zawartych umowach zlecono

⁴³ 8% wydatków RCPS ogółem.

⁴⁴ 7,9% wydatków RCPS ogółem.

⁴⁵ 7,7% wydatków RCPS ogółem.

⁴⁶ Wszystkie umowy były w trakcie rozliczeń.

⁴⁷ Cztery w ramach Narzędzia 3 – wdrożenie programów rehabilitacji medycznej ułatwiających powroty do pracy, trzy – zgodnie z Narzędziem 2 - wdrożenie projektów profilaktycznych dotyczących chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu i jeden w ramach Narzędzia 19 - wdrożenie programów wczesnego wykrywania wad rozwojowych i rehabilitacji dzieci zagrożonych niepełnosprawnością i niepełnosprawnych.

⁴⁸ M.in. program wczesnego wykrywania raka płuc czy program zapobiegania chorobom układu krążenia.

⁴⁹ Dodatkowo w 2018 r. - 530 tys. zł ze środków UM będących w dyspozycji RCPS.

⁵⁰ Takich jak: ZHP, różnych fundacji, stowarzyszeń uzależnień, klinik.

⁵¹ W 2016 r. - 143,8 tys. zł, w 2017 r. - 203,5 tys. zł i w 2018 r. - 268,2 tys. zł.

⁵² Po 2 zadania z każdego roku objętego kontrolą z najwyższą wartością środków na realizację.

określone zadania i wskazano zasady wydatkowania środków przewidziane w ustawie o finansach publicznych.

(akta kontroli str. 1250-1268)

1.15 We wszystkich 37 umowach zawartych w ramach 6 analizowanych zadań zawarto szczegółowy opis zadania, termin wykonania, wysokość i terminy wykorzystania środków, tryb sprawowania nadzoru i przekazywania informacji o realizacji zadania, zasady rozliczeń oraz terminy przekazywania należności. Ponadto określono szczegółowe okoliczności uzasadniające rozwiązanie umowy za wypowiedzeniem i okres wypowiedzenia.

W celu zapewnienia należytego gospodarowania środkami publicznymi, Komisja Konkursowa określała wartość przyznanych środków mając na uwadze z jednej strony kwotę wnioskowaną przez oferenta, z drugiej zaś środki zarezerwowane na ten cel w budżecie. Maksymalna wartość złożonej oferty przez jednego realizatora była określona przez ZWŁ na etapie ogłaszania konkursu ofert. Kwota prawidłowo poniesionych wydatków na realizację sześciu zadań poddanych analizie wyniosła 700,1 tys. zł⁵³. Przed przekazaniem środków do wszystkich 37 realizatorów przeprowadzono ocenę rzeczywistego zapotrzebowania na środki, a termin ich przekazania umożliwiał pełne wykonanie zadań. W każdym przypadku przeprowadzono kontrolę prawidłowości wykorzystania środków na podstawie sprawozdań merytorycznych, finansowych i końcowych składanych przez realizatorów zgodnie z podpisanymi umowami. Na podstawie analizy tych sprawozdań w każdym przypadku przeprowadzono weryfikację stopnia realizacji celu, i tak: w 24 przypadkach cel został osiągnięty, a w pozostałych 13 przypadkach zakładanego celu nie osiągnięto⁵⁴. W każdym przypadku niewydatkowania przez realizatorów wszystkich przekazanych środków, zwrot dotacji następował w terminach przewidzianych w umowie.

(akta kontroli str.1266-1279)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą Urząd był odpowiednio przygotowany organizacyjnie do wykonywania zadań NPZ. Zadania te zostały przypisane konkretnej komórce i wyznaczonym pracownikom. W Jednostce sporządzono, w oparciu o rzetelne źródła danych, dokumenty strategiczne, w których określono potrzeby zdrowotne i stan zdrowia mieszkańców. W latach 2016-2018 Urząd realizował 36 z 64 zadań przypisanych w NPZ jednostkom samorządu terytorialnego. Skutecznie wykonywano m.in. działania w ramach uchwalonych wojewódzkich programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, promowano aktywność fizyczną, a także realizowano regionalny program ochrony zdrowia psychicznego. W badanym okresie realizowano pięć programów polityki zdrowotnej, występując - przed przystąpieniem do ich realizacji – o stosowną opinię do Prezesa AOTMiT. Podejmowano również inne działania, nieprzypisane do realizacji przez jst, wpisujące się w realizację celów operacyjnych NPZ. Realizację zadań NPZ zlecano w trybie zgodnym z przepisami ustawy o zdrowiu publicznym i ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Zadania te były prawidłowo finansowane, a podejmowane działania zapewniały osiągnięcie zakładanych efektów.

⁵³ W 2016 r. – 210,4 tys. zł, w 2017 r. – 201,3 tys. zł i w 2018 r. - 288,4 tys. zł.

⁵⁴ Realizacja umowy poniżej 70% oznaczała nieosiągnięcie celu.

2. Współpraca realizatorów Narodowego Programu Zdrowia i koordynacja podejmowanych działań

Opis stanu
faktycznego

2.1. Samorząd Województwa Łódzkiego uczestniczył w konsultacjach i opiniowaniu projektu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie NPZ. Na pierwszym etapie zgłoszono 7 uwag dotyczących:

- weryfikacji poziomu wskaźników monitorowania NPZ (w projekcie nie określono sposobu pomiaru wskaźników, ich wartości wyjściowych oraz planowych do osiągnięcia),
- określenia przy każdym celu operacyjnym sposobu jego ewaluacji,
- doprecyzowania zapisu mówiącego o opracowaniu i realizacji lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego przez jst,
- dookreślenia w zapisie dotyczącym powołania zespołu koordynującego działania i monitorującego realizację Programu na terenie jst,
- ewentualnego wskazania w NPZ innych istotnych problemów zdrowotnych, takich jak choroby układu krążenia, choroby układu oddechowego i choroby nowotworowe,
- dwukrotnego zastosowania tego samego numeru,
- rozbieżności między ustawą o zdrowiu publicznym a projektem rozporządzenia w zakresie skrótu nazwy NPZ.

W treści kolejnej wersji projektu pięć pierwszych uwag zostało uwzględnionych, szósta nie znalazła odzwierciedlenia w treści, a siódmą uwzględniono częściowo.

W drugim etapie zgłoszono 5 uwag (głównie redakcyjnych), które zostały przez resort uwzględnione.

(akta kontroli str. 221-240, 1321-1340)

2.2. Wicemarszałek wyjaśnił, iż Samorząd Województwa Łódzkiego od kilkunastu lat realizuje działania z zakresu profilaktyki chorób, promocji zdrowia, edukacji zdrowotnej i ochrony zdrowia psychicznego skierowane do różnych grup odbiorców, niezależnie od NPZ. Niekorzystna sytuacja demograficzna i epidemiologiczna warunkowały główne kierunki działań Samorządu w zakresie promocji i ochrony zdrowia. Wejście w życie NPZ stworzyło nowe możliwości prawnie – organizacyjne dla realizowanych zadań. Przy podejmowaniu decyzji o realizacji określonego działania kierowano się zapisami NPZ, niemniej uwzględniano również inne uwarunkowania regionalne, takie jak: zapisy Strategii Polityki Zdrowotnej, działania podejmowane przez inne podmioty oraz programy planowane do realizacji ze środków UE. Ze wszystkich realizowanych przez Jednostkę zadań wpisujących się tematycznie w cele NPZ część stanowiła kontynuację dotychczas realizowanych działań (np. Program wczesnego wykrywania nowotworu płuc, czy Program zapobiegania zaburzeniom depresyjnym dla dzieci i młodzieży), a część z nich była nowa (np. Łódzkie dba o układ krążenia, czy Program szczepień przeciwko grypie). Dwa nowe zadania realizowano wyłącznie w związku z NPZ i były to: „Łódzkie ma pomysł na zdrowe odżywianie seniora” (indywidualne porady dietetyczno-edukacyjne dla seniorów) w 2017 r. i „Utrzymaj równowagę 60+” (zajęcia rekreacyjno-ruchowe z zakresu gerontoprofilaktyki ruchowej wraz z edukacją zdrowotną dla osób starszych) realizowane w latach 2017-2018.

Zadania w zakresie przeciwdziałania narkomanii wpisane do obecnej edycji NPZ nie są zadaniami nowymi i przed wprowadzeniem NPZ na lata 2016-2020 ich realizacja przez RCPS wynikała z NPZ na lata 2007-2015, Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011-2016 oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

(akta kontroli str. 221-240, 1305-1307)

2.3. UM podpisał 13 porozumień ramowych obowiązujących w latach 2016-2018 (z siedmioma oddziałami TV i Radia, trzema wyższymi uczelniami na terenie Łodzi, Okręgowym Inspektoratem Służby Więziennej i Miejskim Ośrodkiem Kultury w Skierniewicach) w sprawie prowadzenia wspólnych przedsięwzięć na rzecz podnoszenia jakości życia mieszkańców, rozwiązywania problemów społecznych (w tym uzależnień od narkomanii i alkoholu) oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Dodatkowo Urząd aktywnie uczestniczył w kampanii „Miej to z głowy” (w ramach projektu pn. „Ocena kondycji psychicznej”), realizowanej przez Stowarzyszenie Czas Przestrzeń Tożsamość w ośmiu województwach i finansowanej przez Ministerstwo Zdrowia w ramach NPZ. W ramach kampanii odbyły się spotkania, w których uczestniczyli m.in. członkowie Wojewódzkiego Zespołu ds. zdrowia psychicznego, mające na celu nawiązanie współpracy pomiędzy przedstawicielami kluczowych instytucji oraz organizacji profesjonalnie zajmujących się problematyką zdrowia psychicznego. Projekt skierowany był do wskazanych przez Ministerstwo Zdrowia grup zawodowych, m.in. pracowników administracji; w UM w szkoleniach z tematyki profilaktyki zaburzeń psychicznych (stres, wypalenie zawodowe, zaburzenia snu) uczestniczyły 73 osoby. Ponadto Jednostka korzystała ze wsparcia Departamentu Zdrowia w Ministerstwie Zdrowia, udzielającego dodatkowych wyjaśnień i informacji o realizacji zadań NPZ.

(akta kontroli str. 1308-1320, 1342-1364)

2.4. Według wyjaśnień Wicemarszałka, Program Ochrony Środowiska na poziomie wojewódzkim opracowywany jest cyklicznie i realizowany w sposób ciągły. Obowiązujący *Program Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024* został przyjęty uchwałą Sejmiku w dniu 20 grudnia 2016 r. Na etapie opracowywania dokumentu kierowano się opracowanymi przez Ministerstwo Środowiska „Wytocznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”. Zgodnie z zapisami NPZ (4 celu operacyjnego), jednostki naukowe zajmujące się środowiskiem i zdrowiem (lub konsorcja), w ramach konkursu ogłaszanego przez MZ we współpracy z MZ i MŚ, zostały wskazane jako realizatorzy działania zapobiegawczego polegającego m.in. na udzielaniu wsparcia przy opracowaniu wojewódzkich, powiatowych oraz gminnych programów ochrony środowiska. W trakcie przygotowywania obowiązującego Programu Ochrony Środowiska został ogłoszony NPZ, a pierwszy konkurs w zakresie celu operacyjnego 4 został ogłoszony przez Ministra Zdrowia dopiero w pierwszej połowie 2018 r. W związku z powyższym Urząd nie zwrócił się o wsparcie przy opracowaniu Programu do jednostek, o których mowa powyżej, ponieważ tego rodzaju jednostki nie zostały wskazane przez Ministra Zdrowia w 2016 r.

(akta kontroli str. 221-240, 1305-1307, 1365-1369)

2.5. W badanym okresie Urząd i RCPS w ramach drugiego celu operacyjnego realizowali 12 z 17 zadań NPZ przypisanych do realizacji jst, których przedmiotem była działalność informacyjna bądź szkoleniowa, z tego:

- trzy były działaniami edukacyjno-szkoleniowymi dotyczącymi stosowania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz ryzyka szkód wynikających ze spożywania alkoholu dla konsumentów i ich otoczenia i zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości jego ograniczania. Prowadzone przez RCPS kampanie skierowane były do dzieci i młodzieży uczącej się oraz ich rodziców;
- cztery zadania dotyczyły podnoszenia kompetencji osób pracujących z dziećmi;
- po dwa zadania dotyczyły:
 - w jednym przypadku podnoszenia kwalifikacji zawodowych w tym temacie personelu medycznego,

- w przypadku organizacji pozarządowych i jest przedstawienia strategii rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii,
- jedno zadanie dotyczyło szkolenia z profilaktyki selektywnej w celu wczesnego wykrywania raka płuc spowodowanego paleniem tytoniu.

W ramach trzeciego celu operacyjnego przeprowadzono jedno z dwóch zadań informacyjno - szkoleniowych dotyczących upowszechniania wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowania zachowań i rozwijania umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach. Zadanie skierowane było do dzieci i młodzieży.

Z czwartego celu realizowano również jedno zadanie z zakresu prowadzenia działań informacyjnych w temacie promowania zachowań prozdrowotnych u osób pracujących z narażeniem na czynniki szkodliwe w miejscu pracy.

(akta kontroli str. 444-451, 1370-1377, 1610)

2.6. W UM, zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy o zdrowiu publicznym, każdego roku sporządzano i przekazywano Wojewodzie Łódzkiemu roczną informację o zrealizowanych lub podjętych w poprzednim roku zadaniach z zakresu zdrowia publicznego. Dane za 2016 r. przekazano pocztą elektroniczną w dniu 24 marca 2017 r., a za lata 2017 i 2018 poprzez interaktywny elektroniczny system sprawozdawczy. W odniesieniu do RCPS, sprawozdanie za rok 2016, zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii i ustawą o wychowaniu w trzeźwości, zostało terminowo przekazane do Sejmiku, natomiast za lata 2017-2018 przekazano do Wojewody za pośrednictwem elektronicznego systemu sprawozdawczego. Ponadto RCPS sporządzał, na podstawie opracowanej przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii ankiety⁵⁵, informację z realizacji działań podejmowanych w danym roku, wynikających z Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, i terminowo przysyłał ją do Biura.

Roczne informacje sporządzane przez UM i RCPS podlegały uzupełnieniu i dostosowaniu danych w nich zawartych do uwag zgłaszanych przez Łódzki Urząd Wojewódzki w Łodzi.

Wszystkie dane zawarte w sprawozdaniach pokrywały się z odpowiednimi zapisami księgowymi, danymi ujętymi w sprawozdaniach merytorycznych z realizacji programów polityki zdrowotnej⁵⁶, Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii⁵⁷.

(akta kontroli str. 452-507, 1139, 1159-1182, 1273-1285, 1293-1304, 1611-1654)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W ramach realizacji zadań NPZ Urząd nawiązywał efektywną współpracę z innymi podmiotami, zawierając stosowne porozumienia. Prowadził również działalność informacyjno-edukacyjną i szkoleniową z zakresu zdrowia publicznego. Rzetelnie sporządzano i terminowo przekazywano do Wojewody Łódzkiego roczne informacje o zrealizowanych lub podjętych zadaniach z zakresu zdrowia publicznego.

⁵⁵ Do każdej ze 177 Gmin corocznie wysyłane było pismo przypominające o obowiązku wypełnienia ankiety wraz z informacją o terminie na jej odesłanie do RCPS. Po wyznaczonym terminie gminy, które nie odesłały ankiety były informowane drogą mailową lub telefoniczną o fakcie niedopełnienia obowiązku wynikającego z ustawy.

⁵⁶ Przekazywanych do ZWL przez Departament Polityki Zdrowotnej UM.

⁵⁷ Przekazywanych do ZWL przez RCPS.

3. Monitorowanie i ewaluacja zadań realizowanych w ramach Narodowego Programu Zdrowia

3.1. Dla zadań przyjętych do realizacji w ramach NPZ określono cele, oczekiwane efekty i mierniki do oceny skuteczności tych zadań. Badaniem w tym zakresie objęto 9 zadań⁵⁸. We wszystkich przypadkach cele były mierzalne, realne do osiągnięcia i określone w czasie. Mierniki zostały dobrane w sposób umożliwiający rzetelny pomiar efektywności i skuteczności realizowanych zadań. W przypadku 7 zadań wartość mierników osiągnięto na poziomie planowanym lub wyższym niż zakładano. W przypadku *Programu zapobiegania zaburzeniom depresyjnym dla dzieci i młodzieży* realizowanego w 2016 r., z powodu niedostatecznej wiedzy rodziców bądź opiekunów dzieci, do których był adresowany program, a co za tym idzie mniejszej niż zakładano zgłaszalności do udziału w programie, ilość zaplanowanych cykli warsztatowych zrealizowano w 57,9%, a liczba uczestników stanowiła 70,2%. Z analogicznych powodów oraz dodatkowo z uwagi na różnicę pomiędzy kalkulacją kosztów z oferty, a faktycznie poniesionymi wydatkami i rozliczeniem mniejszej liczby konsultacji, w przypadku *Programu Łódzkie walczy z depresją* realizowanego w 2018 r., ilość przeprowadzonych warsztatów stanowiła 53,8% planu, a ilość uczestników 28,5%.

(akta kontroli str. 1160-1182, 1456-1542)

3.2. System monitorowania realizacji zadań NPZ oparty był na sprawozdawczości podmiotów realizujących dane zadania. Zgodnie z zapisami umów (sprawozdania merytoryczne i finansowe – częściowe i końcowe), w zależności od rodzaju zadania realizatorzy przekazywali informacje cyklicznie. Badanie sześciu zadań⁵⁹ wykazało, iż w trzech przypadkach źródłem informacji do monitoringu były comiesięczne sprawozdania przekazywane przez realizatorów, w dwóch przypadkach sprawozdania przekazywano w cyklach 2-3 miesięcznych, a w jednym przypadku było to sprawozdanie końcowe. Pozyskane informacje służyły do oceny realizacji zadania, czego następstwem, w przypadku jednego zadania⁶⁰, było aneksowanie dwóch umów, a dwie kolejne zostały rozwiązane.

Ponadto Wydział Kontroli Podmiotów Leczniczych Departamentu Kontroli i Skarg UM w kontrolowanym okresie przeprowadził 13 kontroli⁶¹ realizacji zadań wpisujących się tematycznie w cele NPZ, a w planie kontroli na 2019 r. przewidziane są kolejne trzy.

(akta kontroli str. 221-240, 1273-1279, 1543-1609)

3.3. W latach 2016-2018 badania ewaluacyjne NPZ prowadzone były równolegle do procesu monitorowania. Na podstawie informacji otrzymywanych od wykonawców zadań oceniano efektywność i skuteczność realizowanych zadań. Wyniki ewaluacji przekazywane były na bieżąco do Zarządu, a roczne sprawozdania i ocena podjętych działań trafiała również do Radnych Sejmiku. Ponadto informacje dotyczące efektów zrealizowanych lub podjętych zadań z zakresu zdrowia publicznego (w tym zadań NPZ) przekazywano corocznie do Wojewody Łódzkiego, a raporty końcowe z realizacji programów przekazywano AOTiMT.

Dane dotyczące realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii i alkoholizmowi gromadzone były przez RCPS i przekazywane w formie rocznych informacji do Wojewody oraz do SWŁ. Ponadto w ramach ewaluacji RCPS sporządziło raport wojewódzki za 2016 r. na temat monitorowania problemów narkomani na terenie województwa łódzkiego.

(akta kontroli str. 221-240, 822-851, 894-916, 1543-1609, 1655-1728)

⁵⁸ Po 3 z każdego roku objętego kontrolą.

⁵⁹ Po dwa z każdego roku objętego kontrolą.

⁶⁰ Program zapobiegania zaburzeniom depresyjnym dla dzieci i młodzieży.

⁶¹ W roku 2016 - 7, w 2017 - 4 i w 2018- 2.

3.4. Jednostka corocznie dokonywała kompleksowych analiz efektów zadań NPZ, które były przedstawiane ZWŁ⁶² i stanowiły podstawę do opracowywania Planu Działań na kolejny rok. W odniesieniu do działań w zakresie przeciwdziałania narkomanii i alkoholizmowi, analizy dokonywane były na podstawie ankiet ewaluacyjnych wypełnianych przez uczestników, stanowiących wskazówki do modyfikacji lub zmian w działaniach podejmowanych przez RCPS w ramach zadań NPZ.

We wszystkich sześciu poddanych badaniu zadaniach⁶³ z okresu objętego kontrolą sporządzono kompleksowe analizy efektów przeprowadzonych działań, a w wyniku tych analiz w trzech przypadkach⁶⁴ podjęto decyzję o kontynuowaniu tych działań w latach następnych, w dwóch przypadkach⁶⁵ kontynuację działań ujęto w programach współfinansowanych ze środków UE, a w przypadku leczenia niepłodności rozpoczęto w 2019 r. realizację kolejnego programu „Kompleksowa ochrona zdrowia prokreacyjnego w Polsce”.

(akta kontroli str. 221-240, 1729)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W latach 2016-2018 określone dla realizowanych zadań cele były mierzalne i realne do osiągnięcia. Mierniki zostały dobrane w sposób właściwy do realizowanych zadań i pozwalały na ocenę efektywności i skuteczności podejmowanych działań.

Działania prowadzone przez UM i RCPS w zakresie monitoringu i ewaluacji zadań NPZ zapewniały uzyskanie wiarygodnych danych na temat osiągniętych efektów i były wykorzystywane przy planowaniu kolejnych zadań.

IV. Uwagi i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, nie przedstawia uwag i nie formułuje wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

⁶² W postaci szczegółowej informacji dot. każdego zadania i efektów tych działań.

⁶³ Po dwa z każdego roku.

⁶⁴ Ruszaj się dla zdrowia, Warsztaty edukacyjno – rozwojowe dla dzieci i młodzieży i Program wczesnego wykrywania raka płuc.

⁶⁵ Nie daj się cukrzycy i Odżywianie seniora.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, 15 listopada 2019 r.

Kontroler
Renata Biskupska
gł. specjalista kp.

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi
Dyrektor
Przemysław Szewczyk

.....
podpis